

Эрүүл мэндийн зарим үзүүлэлт						
/2023, 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/						
№	Үзүүлэлт	Нэгж	2023 он	2024 он	Өсөлт бууралт	
1	Төрсөн эх	Бодит тоо	639	500	-139	
2	Амьд төрсөн хүүхэд	Бодит тоо	642	502	-140	
3	Амьгүй төрсөн хүүхэд	Бодит тоо	0	2	2	
		1000 нийт төрөлтөд	0.0	4.0	4.0	
4	Эхийн эндэгдэл	Бодит тоо	0	0	0	
		100 000 амьд төрөлтөд	0	0	0	
5	Жирэмсний эрт хяналт	Бодит тоо	91.0	96.7	5.7	
6	Нийт нас баралт	Бодит тоо	204	206	2	
7	Эмнэлэгт нас баралт	Бодит тоо	45	44	-1	
		Хувь	22.1	21.4	-0.7	
8	Хоног болоогүй нас баралт	Бодит тоо	19	16	-3	
		Хувь	42.2	36.4	-5.9	
9	5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл	Бодит тоо	10	2	-8	
		1000 амьд төрөлтөд	15.6	4.0	-11.6	
10	Нялхсын эндэгдэл /0-364 хоног/	Бодит тоо	7	1	-6.0	
		1000 амьд төрөлтөд	10.9	2.0	-8.9	
11	Нярайн эндэгдэл /0-28 хоног/	Бодит тоо	7	1	-6	
		1000 амьд төрөлтөд	10.9	2.0	-8.9	
		Нялхсын эндэгдэлд эзлэх хувь	100.0	100.0	0.0	
12	Нярайн эрт үеийн эндэгдэл /0-6 хоног/	Бодит тоо	3	1	-2	
		Нярайн эндэгдэлд эзлэх хувь	42.9	100.0	57.1	
		Нярайн хожуу үеийн эндэгдэл /7-28 хоног/	Бодит тоо	4	0	-4
			Нярайн эндэгдэлд эзлэх хувь	57.1	0.0	-57.1
13	Перинаталь эндэгдэл	Бодит тоо	3	3	0	
		1000 нийт төрөлтөд	4.7	6.0	1.3	
14	Эмчлэгдсэн өвчтөн	Бодит тоо	9308	10069	761	
15	Ор хоног	Бодит тоо	67832	73656	5824	
16	Нийт халдварт өвчин	Бодит тоо	411	272	-139	
		10 000 хүн амд	86.8	58.3	-28.5	

Үб өлзбөөеі үдлэ і үі ä:

2024 оны эхний 11 сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд нийт 500 эх төрсөн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 139 төрөлтөөр буурсан байна. Нийт төрсөн эхчүүдийн 96.0% нь аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт төрсөн байна.

2024 оны эхний 11 сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд 502 хүүхэд амьд төрсөн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 140 хүүхдээр буюу 21.8 хувиар буурсан. Нийт амьд төрсөн 502 хүүхдийн 50.4 хувь нь эрэгтэй, 49.6 хувь нь эмэгтэй хүүхэд байна. Амьд төрсөн нийт 502 хүүхдэд 2500-аас доош жинтэй төрсөн хүүхэд 18 буюу 3.6% бүртгэгдсэн байна. Төрөөд 1 цагийн дотор хөхөө амласан хүүхдийн эзлэх хувь 99.4% байна.

2024 оны эхний 11 сарын байдлаар Нэгдсэн эмнэлэгт 0-1 насны /0-6 хоногтой эрт нярай/ нярайн эндэгдэл-1, Гурвансайхан суманд 1-5 насны -1 хүүхдийн эндэгдэл бүртгэгдсэн байна.

Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн үзүүлэлт 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар

Сумын нэрс	Төрсөн эхийн тоо		Амьд төрсөн хүүхэд				2500 гр-с доош жинтэй төрсөн		Жирэмсний хяналтанд шилээр хамрагдсан				Жирэмсний эрт хяналт				
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд		2023 онд	2024 онд	Бүгд	0-3 сартай	4-6 сартай	7 ба дээш	2023 онд	2024 онд				
				Бүгд	эр									эм			
															Бүгд	0-3 сартай	4-6 сартай
1 Дэлгэрцогт				0				9	9			81.3	100.0				
2 Дэрэн	1	2	1	2	1	1		17	15	2		87.0	88.2				
3 Говь-Угтаал	4		4	0				14	14			83.3	100.0				
4 Цагаандэлгэр	2		2	0				4	4			60.0	100.0				
5 Баянжаргалан	2		2	0		1		7	7			100.0	100.0				
6 Өндөршил	2	2	2	2		2		13	13			100.0	100.0				
7 Гурвансайхан				0				20	20			100.0	100.0				
8 Өлзийт	3	1	3	1		1		5	5			100.0	100.0				
9 Хулд	2		2	0		2		8	8			100.0	100.0				
10 Луус		1		1	1			12	12			90.0	100.0				
11 Дэлгэрхангай	8	3	8	3		3		13	13			100.0	100.0				
12 Сайхан-Овоо	2		2	0				12	12			78.9	100.0				
13 Эрдэнэдалай	7	9	7	9	4	5		56	55	1		90.6	98.2				
14 Адаацаг	1	1	1	1	1			1	36	33	2	1	96.3	91.7			
15 Нэгдсэн эмнэлэг	605	481	608	483	246	237	15	15	0								
16 Сайнцагаан								91	88	3		86.1	96.7				
17 Боржигонмандал								51	50	1		96.5	98.0				
18 Өлзийтмандал								122	116	5	1	90.3	95.1				
Алсхийн дүн	639	500	642	502	253	249	18	18	490	474	14	2	91.0	96.7			

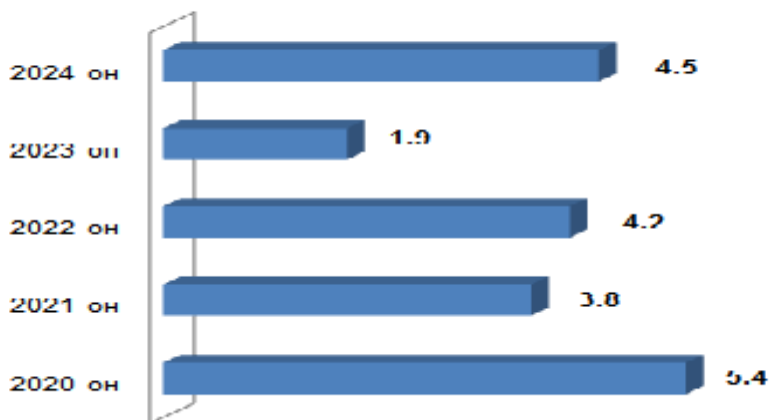
Хүүхдийн эндэгдлийн мэдээ /2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/

Сумбын нэрс	1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл		1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/		5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл		5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/		Амьгүй төрсөн хүүхэд	
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд
	1 Дэлгэрцогт									
2 Дэрэн					1					
3 Говь-Угтаал										
4 Цагаандэлгэр										
5 Баянжаргалан										
6 Өндөршил										
7 Гурвансайхан						1				
8 Өлзийт										
9 Хулд										
10 Луус										
11 Дэлгэрхангай										
12 Сайхан-Овоо										
13 Эрдэнэдалай					1		200.0			
14 Адаацаг										
15 Нэгдсэн эмнэлэг	7	1	11.5	2.1	8	1	13.2	2.1		2
16 Сайнцагаан										
17 Боржигонмандал										
19 Өлзийтмандал										
Аймгийн дүн	7	1	10.9	2.0	10	2	15.6	4.0	0	2

**БЗДХӨ-ний илрэлт /10000 хүн амд/
/2023, 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/**

**Сүрьеэ өвчний илрэлт / 10000 хүн амд/
/сүүлийн 5 жилийн эхний 11 сарын
байдлаар/**

Хүн амын нас баралт

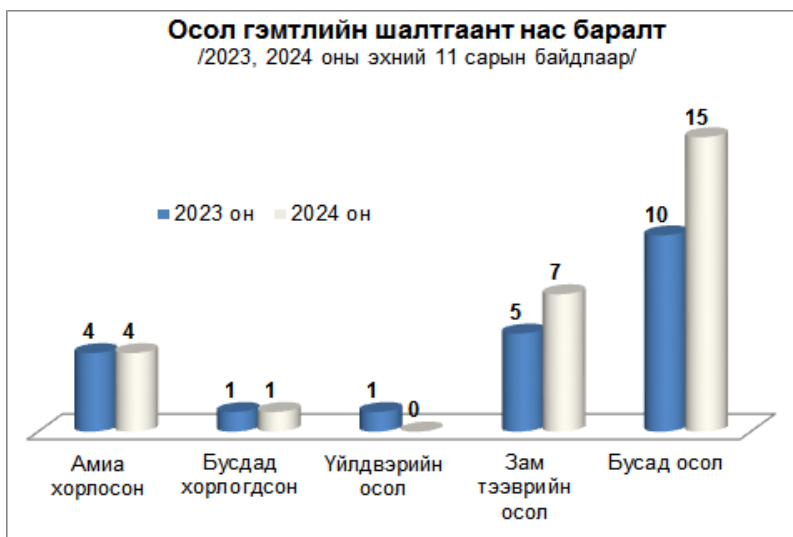
2024 оны эхний 11 сарын 206 тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд өнгөрсөн оны мөн үеэс 2 өсөж, нийт нас барсан хүний 65.1% нь 34.9 өсөж, 34.9 өсөж байна.

Нийт нас баралтын 44 тохиолдол буюу 21.6% нь эмнэлгийн нас баралт эзэлж байна. Эмнэлгийн нас баралт өнгөрсөн оны мөн үеэс 1 тохиолдлоор буурсан байна. хоног болоогүй нас баралтын 16 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оноос 3 тохиолдлоор буурсан үзүүлэлттэй байна.

Нэгдсэн эмнэлэгт нас баралтын 37, амьгүй төрөлтийн 2 тохиолдол бүртгэгдэж задлан шинжилгээний хувь 38.5, үндсэн оношийн зөрөө 1 тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт 49 тохиолдол бүртгэгдсэн ба нийт нас баралтын 23.8%-ийг эзэлж байна.

Осол гэмтлийн шалтгаант нас баралт 2023 оны эхний 11 сарын байдлаар 21 тохиолдол бүртгэгдэж байсан бол 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар 27 тохиолдол бүртгэгдсэн.

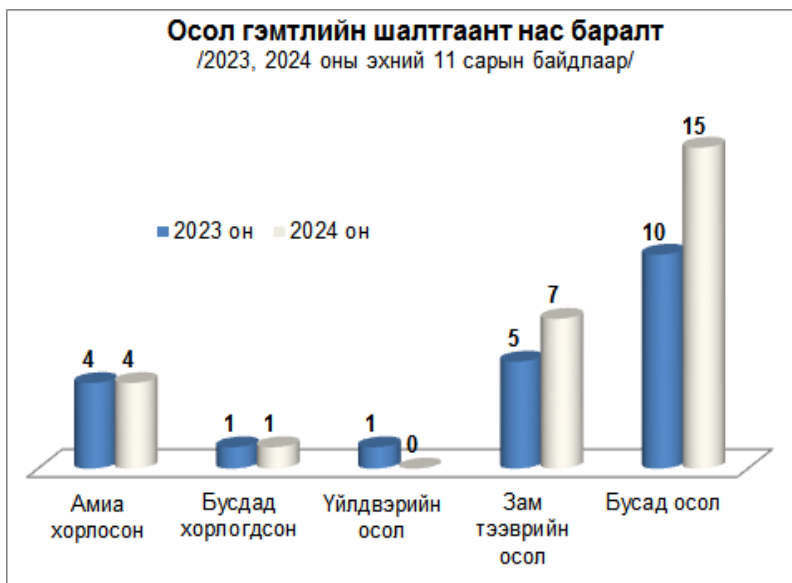
Нас баралтын мэдээ 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар

Сумын нэрс	Бүх нас баралт						Үүнээс эмнэлэгт				Эмнэлэгт хонго боловсгүй				Задлан шинжилгээ		
	2023 он	2024 он			Хэвдрийн нас баралт		2023 он	2024 он	2023 он	2024 он	2023 он	2024 он	Эмгэг судлалын задлан	Шүүх эмнэлгийн задлан шинжилгээ	Амьгүй төрөгчд хийсэн	Оношийн зөрүү	
		Бүгд	эр	эм	2023 он	2024 он											
1 Дэлэрцогт	9	4	3	1	1	1	2			1							
2 Дэрэн	9	9	6	3	2	1	1			1							
3 Говь-Угтаал	4	5	4	1		2											
4 Цэгаандэлэр	2	1			1	2											
5 Баянжаргалан	12	8	6	2	1		1	1	1	1	1						
6 Өндөршил	11	5	3	2	5		1	1	1	1	1						
7 Гурвансайхан	6	8	8	0	3	1			2	2							
8 Өлзийт	6	4	3	1	1												
9 Хулд	3	2	1	1	3												
10 Луус	8	8	5	3	3	3	1			1							
11 Дэлэрхангай	8	13	10	3	3	2											
12 Сайхан-Огоо	4	5	3	2	2	1											
13 Эрдэнэдэлай	21	30	16	14	2	8	2	2	2	1	1						
14 Адаацаг	7	9	4	5	1	4	1	1	1	1							
15 Нэгдсэн эмнэлэг	36	37	26	11	10	5	36	37	13	11	11		4	0	1		
16 Сайнцагаан	19	18	12	6	5	5											
17 Боржигонмандал	16	18	11	7	7	8											
19 Өлзийтмандал	23	22	13	9	11	9											
20 Мөнхдэлэр	0	0															
21 Элбэрэлбуян	0	0															
Аймгийн дүн	204	206	134	72	62	49	45	44	19	16	11	4	0	1			

2024 оны эхний 11 сарын байдлаар хорт хавдрын өвчлөлийн 65 өсөөг өсөж өсөж үүдэгдэж байна. Хавдрыг байршлаар нь авч үзвэл: Төвөнх -1, улаан хоолой -2, ходоод-7, элэг -18, нойр булчирхайн -1, уушиг-7, умайн хүзүү-7, хөх -2, бөөр-5, хэлний-1, тархины-3, байршил тодорхойгүй-1, тунгалагийн булчирхайн-3, зөөлөн эдийн-3 бусад байршлын хоёрдогч өмөн 1, шулуун гэдэсний-1, давсаг-1, бүдүүн гэдэсний-1 тус тус бүртгэгдсэн. Үе шатаар нь авч үзвэл: I шатандаа-8, II шатандаа-10, III шатандаа-12, IV шатандаа-29, үе шат тодорхойгүй -6 тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна. Шинээр оношлогдсон хорт хавдрын 72.3 хувь нь хожуу шатандаа оношлогдсон байна.

2024 ийн эхний 11 сарын агаарын өвчлөлийн 1338 тохиолдол бүртгэгдсэн нь ийн өвчлөлийн өсөж өсөж 3.0 өсөөг өсөж байна.

Ийн өвчлөлийн өсөж өсөж 27 өсөөг өсөж бүртгэгдэж нийт нас баралтын 13.1 өсөөг өсөж байна. Ийн өвчлөлийн өсөж өсөж 4, бусад хорлогдсон 1, зам тээврийн осол 7, бусад осол 15 тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

**Стационари, амбулаторийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд
2024 оны эхний 11 сарын байдлаар**

Сумдын нэрс	Эмнэлэгт шинээр хэвтсэн		Эмчлэгдэж гарсан хүний тоо		Стационарын ор хоног		Дундаж ор хоног		Бүртгэгдсэн бүх өвчлөл			Осол гэмтлийн өвчлөл		
	2023 он	2024 он	2023 он	2024 он	2023 он	2024 он	2023 он	2024 он	2023 он	Бүгд	Шинэ	Хуучин	2023 он	2024 он
	1 Дэлэрцогт	173	241	173	245	1194	1639	6.9	6.7	200	263	49	214	36
2 Дэрэн	165	144	155	146	1091	994	7.0	6.8	247	394	90	304	15	19
3 Говь-Уствал	181	330	177	332	1157	2247	6.5	6.8	907	659	659	0	14	6
4 Цагаандэлгэр	158	208	159	211	1024	1171	6.4	5.5	379	353	180	173	1	0
5 Баянжарзалан	155	140	154	140	990	975	6.4	7.0	177	282	247	35	31	108
6 Өндөршил	254	183	257	186	1730	1250	6.7	6.7	457	199	42	157	11	1
7 Гурвансайхан	117	190	116	186	768	1195	6.6	6.4	322	268	138	130	32	25
8 Өлзийт	134	133	134	129	1069	953	8.0	7.4	145	88	49	39	24	16
9 Хулд	111	150	109	150	735	845	6.7	5.6	208	96	45	51	5	20
10 Луус	192	218	186	216	1324	1459	7.1	6.8	140	142	111	31	8	13
11 Дэлэрхангай	258	270	251	262	1557	1658	6.2	6.3	83	63	40	23	1	0
12 Сайхан-Овоо	109	108	109	108	746	759	6.8	7.0	262	337	167	170	5	8
13 Эрдэнэдалай	490	596	476	601	3269	4159	6.9	6.9	2683	3406	789	2617	91	84
14 Адацаг	201	279	203	278	1386	1916	6.8	6.9	599	181	172	9	26	20
15 Нэгдсэн эмнэлэг	5033	5486	4998	5508	36306	41461	7.3	7.5	39733	36354	19959	16395	512	994
Мөнхдэлгэр	167	0	175	0	1578	618	9.0	0.0			0	0	0	0
Элбэрэлбуян	321	191	322	186	2762	3573	8.6	19.2			0	0	0	0
МУЭТөө	1161	1191	1154	1185	9146	6784	7.9	5.7	482	539	470	69	1	0
16 Сайнцагаан	0	0	0	0	0	0			794	731	382	349	12	2
17 Боржигонмандал	0	0	0	0	0	0			1012	511	250	261	0	0
19 Өлзийтмандал	0	0	0	0	0	0			343	219	142	77	0	0
Аймгийн дүн	9380	10058	9308	10069	67832	73656	7.3	7.3	49173	45085	23981	21104	825	1338

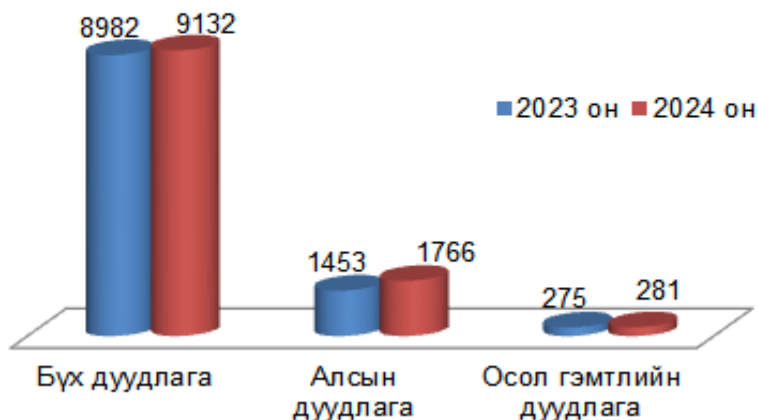
Амбулаторийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд 2024 оны 11 сарын үзлэг

Сумдын нэрс	Бүгд үзлэг		Үүнээс				Гэрийн идэвхтэй хяналт		Гэрийн дуудлагаар										
	эрсэстэй	эмсэгтэй	Урьдчилан сэргийлэх	Өвчний үндэр амьт		Үүнээс		Идэвхтэй хяналт	Гэрийн дуудлагаар	Байгын эмч	Сумын бага эмч	Эх барууч бага эмч	Сумын их эмч	Нэгдсэн эмнэлэг	Өрхийн эмч	Бусад			
				Нийт	амьт	анх	дөвтөн										Нийт	уулзат зэлэх хувь	
	Нийт	уулзат зэлэх хувь	Нийт	уулзат зэлэх хувь	Нийт	уулзат зэлэх хувь	Нийт	уулзат зэлэх хувь	Нийт	уулзат зэлэх хувь	Нийт	уулзат зэлэх хувь	Нийт	уулзат зэлэх хувь	Нийт	уулзат зэлэх хувь			
1 Дэлгэрцогт	72	41	31	5	6.9	52	11	41	10	4	5.6%	1	72						
2 Дурэн	694	281	413	454	65.4	94	69	25	141	1	0.1%	4		16	678				
3 Говь-Улсгал	367	156	211	221	60.2	133	51	82	8	2	0.5%	3		29	338				
4 Цагаандэлгэр	89	42	47	35	39.3	35	35	3	3	4	4.5%	12		40	49				
5 Баянжарсалан	414	206	208	363	87.7	34	20	14	11	6	1.4%	0		411	3				
6 Өндөршил	156	60	96	9	5.8	106	53	53	33	7	4.5%	1	110	46					
7 Гурвансайхан	271	102	169	15	5.5	230	39	191	8	1	0.4%	17	29	196	46				
8 Өлзийт	157	61	96	4	2.5	136	57	79	4	0	0.0%	13	118	39					
9 Хулд	424	219	205	320	75.5	90	44	46	5	7	1.7%	2	24	400					
10 Луус	244	109	135	139	57.0	39	39	0	49	13	5.3%	4	142	15	87				
11 Дэлгэрцагай	44	12	32	13	29.5	28	27	1	3	0	0.0%	0	32		12				
12 Сайхан Огоо	108	10	98	49	45.4	56	27	29	3	0	0.0%	0		70	38				
13 Эрдэмдэбай	1154	440	714	480	41.6	214	156	58	108	338	29.3%	14	988	166	2				
14 Алацаг	666	319	347	532	79.9	53	52	1	39	8	1.2%	34	12	70	584				
15 Нэгдсэн эмнэлэг	10227	3671	6556	1134	11.1	8150	5365	2785	936	7	0.1%	0		10227					
16 Элбэралбуян	44	8	36			44	42	2							44				
17 УНЭ	353	122	231		0.0	353	133	220							353				
18 Сайнцагаан	1486	601	885	594	40.5	371	242	129	356	123	8.4%	22	234	1232					
19 Борхисонмандал	620	230	390	256	41.3	254	172	82	43	66	10.6%	1			620				
20 Өлзийтмандал	1056	416	640	95	9.0	498	472	26	213	230	21.8%	20			1056				
Аймгийн дүн	18626	7106	11520	4718	25.3	10970	7071	3899	1973	817	4.4%	148	1727	198	895	3506	10227	1676	397

Амбулаторийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар

Сумын нэрс	Бүгд үзлэг		Үүнээс				Гэрийн идэвхлэл хяналт		Гэрийн дугаарлаар										
	эрсэц	эмгэгтэй	Урьдчилан сэргийлэх	Өөний үүрэг		Үүнээс		Идэвхтэй хяналт	Бэгийн эмч	Сумын багач эмч	Эх барууч багач	Сумын их эмч	Нэгдсэн эмчлэл	Өрхийн эмч	Бусад				
				Нийт үзлэгт эзлэх хувь	эмгэгт	анх	өвчлөн												
				Нийт үзлэгт эзлэх хувь															
1 Дэлгэрцогт	831	369	462	92	11.1	683	235	448	46	7	0.8%	2	314	0	254	263	0	0	0
2 Даран	3693	1583	2110	1428	38.7	821	497	324	1232	128	3.5%	80	189	0	150	3354	0	0	0
3 Говь Улаал	2869	1151	1718	1171	40.8	1447	871	576	224	22	0.8%	2	0	0	339	2530	0	0	0
4 Цагаандэлгэр	835	385	450	344	41.2	367	57	310	19	13	1.6%	80	0	0	474	361	0	0	0
5 Баянжаргалан	2282	864	1418	1210	53.0	499	433	66	287	286	12.5%		0	0	1076	1206	0	0	0
6 Өндөршил	1815	669	1146	618	34.0	795	363	432	178	115	6.3%	108	921	0	883	11	0	0	0
7 Гурвансайхан	2386	888	1498	384	16.1	1872	729	1143	89	20	0.8%	4	741	0	1081	564	0	0	0
8 Өлзийт	1624	612	1012	410	25.2	995	482	513	59	7	0.4%	140	698	0	168	758	0	0	0
9 Хулд	1618	699	919	930	57.5	554	276	278	64	42	2.6%	26	608	0	0	1010	0	0	0
10 Луус	3181	1321	1860	1978	62.2	264	250	14	354	481	15.1%	100	988	0	265	1928	0	0	0
11 Дэлгэрхангай	1334	471	863	644	48.3	503	444	59	181	5	0.4%	1	317	315	0	702	0	0	0
12 Сайхан Овоо	922	278	644	162	17.6	643	463	180	64	52	5.6%	1	109	0	100	713	0	0	0
13 Эрдэнэдалай	11582	4094	7488	4641	40.1	3387	1730	1657	1147	2247	19.4%	146	6349	322	703	4208	0	0	0
14 Адаваж	3440	1216	2224	1726	50.2	736	625	111	515	275	8.0%	154	299	0	323	2818	0	0	0
15 Нэгдсэн эмчлэл	96541	33047	63494	12373	12.8	78532	53376	25156	5575	61	0.1%		0	0	0	0	96541	0	0
16 Эмбэралбуян	196	44	152	0		196	162	34	0	0			0	0	0	0	0	0	196
17 УАУТ	3845	1425	2420	210	5.5	3635	1382	2253	0	0			0	0	0	0	0	0	3845
18 Сайнцагаан	11376	4236	7140	3150	27.7	2821	2102	719	4057	1073	9.4%	253	817	0	0	10559	0	0	0
19 Боржигонмандал	6241	2205	4036	1888	30.3	2337	1561	776	784	1210	19.4%	21	0	0	0	0	0	0	6241
20 Өлзийтмандал	10989	4482	6507	2002	18.2	3156	2692	464	2599	2378	27.1%	234	0	0	0	0	0	0	10989
Аймгийн дүн	167600	60039	107561	35361	21.1	118405	60000	58405	17474	1333	5.4%	1352	12350	637	5816	30985	96541	11230	4041

Түргэн тусламжийн дуудлага /2023, 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/

2024 оны эхний 11 сарын байдлаар 9132 түргэн тусламжийн дуудлага хүлээн авч гүйцэтгэгснээс 19.3 хувийг алсын дуудлага, нийт дуудлагын 3.1 хувийг осол гэмтлийн дуудлага эзэлж байна.

Халдварт бус өвчлөлийн эрт илрүүлгийн үзлэгийн мэдээлэл:

2024 оны эхний 11 сарын байдлаар артерийн гипертензийн илрүүлгийн үзлэгт нийт 16149 хүн, чихрийн шижин өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгт нийт 13178 хүн тус тус хамрагдсан байна.

Түргэн тусламжийн дуудлага
/2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/

		Бүх дуудлага	Үүнээс алсын дуудлага	Осол гэмтлийн дуудлага
1	<i>Дэлгэрцогт</i>	158	34	9
2	<i>Дэрэн</i>	375	252	6
3	<i>Говь-Угтаал</i>	266	127	1
4	<i>Цагаандэлгэр</i>	321	80	
5	<i>Баянжаргалан</i>	180	55	14
6	<i>Өндөршил</i>	217	46	2
7	<i>Гурвансайхан</i>	358	139	6
8	<i>Өлзийт</i>	368	193	9
9	<i>Хулд</i>	294	76	11
10	<i>Луус</i>	300	58	13
11	<i>Дэлгэрхангай</i>	154	75	
12	<i>Сайхан-Овоо</i>	50	26	7
13	<i>Эрдэнэдалай</i>	857	248	31
14	<i>Адаацаг</i>	604	244	5
15	<i>Нэгдсэн эмнэлэг</i>	4079	19	165
16	<i>Сайнцагаан</i>	275	94	2
17	<i>Боржигонмандал</i>	22	0	
18	<i>Өлзийтмандал</i>	254	0	
	Аймгийн дүн	9132	1766	281

Артерийн гипертензийн эрт илрүүлэг үзлэгийн мэдээ								
/2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/								
Сумдын нэрс	Артерийн гипертензи эрт ил үзлэгт анх удаа хамрагдах х	Артерийн гипертензи эрт ил үзлэгт анх удаа хамрагдсан х	Үүнээс		Давтан үзлэг	Оношлогдсон артерийн гипер	Хамрагдалтын хувь	
			эрэгтэй	эмэгтэй				
1	Дэлгэрцогт	768	106	46	60			13.8
2	Дэрэн	1384	1265	606	659	17	10	91.4
3	Говь-Угтаал	943	546	270	276	10	10	57.9
4	Цагаандэлгэр	728	565	283	282			77.6
5	Баянжаргалан	758	573	277	296	8		75.6
6	Өндөршил	467	172	78	94			36.8
7	Гурвансайхан	1113	1066	524	542	1	1	95.8
8	Өлзийт	1558	441	218	223			28.3
9	Хулд	1546	1389	644	745	99	3	89.8
10	Луус	887	777	408	369	12	12	87.6
11	Дэлгэрхангай	1435	553	243	310			38.5
12	Сайхан-Овоо	585	571	215	356			97.6
13	Эрдэнэдалай	3531	2172	1004	1168	31	11	61.5
14	Адаацаг	1779	1463	759	704	14	14	82.2
15	Сайнцагаан	2023	2023	813	1210	5	2	100
16	Боржигонмандал	1360	940	411	529			69.1
17	Өлзийтмандал	1530	1527	463	1064			99.8
	Аймгийн дүн	22395	16149	7262	8887	197	63	72.1

Чихрийн шижин хэв шинж -2 эрт илрүүлэг үзлэгийн мэдээ								
/2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/								
Сумдын нэрс	Чихрийн шижин хэв 2 эрт илрүүлэг үзлэ удаа хамрагдах хүн	Чихрийн шижин хэв 2 эрт илрүүлэг үзлэ удаа хамрагдсан хү тоо	Үүнээс		Давтан үзлэг	Оношлогдсон чихр шижин	Хамрагдалтын ху	
			эрэгтэй	эмэгтэй				
1 Дэлгэрцогт	679	106	46	60			15.6	
2 Дэрэн	868	868	381	487	8		100.0	
3 Говь-Угтаал	956	480	240	240	1	1	50.2	
4 Цагаандэлгэр	383	426	227	199			111.2	
5 Баянжаргалан	534	493	236	257			92.3	
6 Өндөршил	554	172	78	94			31.0	
7 Гурвансайхан	747	747	356	391	1	1	100.0	
8 Өлзийт	1065	441	218	223			41.4	
9 Хулд	1054	1075	484	591	73		102.0	
10 Луус	780	749	387	362			96.0	
11 Дэлгэрхангай	800	553	243	310			69.1	
12 Сайхан-Овоо	604	571	215	356			94.5	
13 Эрдэнэдалай	1950	1884	844	1040	12	1	96.6	
14 Адавцаг	921	869	441	428	1	1	94.4	
15 Сайнцагаан	1363	1363	548	815			100.0	
16 Боржигонмандал	950	909	407	502			95.7	
17 Өлзийтмандал	1539	1472	462	1010			95.6	
Аймгийн дүн	15747	13178	5813	7365	96	4	83.7	

0-5 насны Хүүхдийн хоол тэжээлийн мэдээ								
/2024 оны 11 сарын байдлаар/								
Сумдын нэрс	Нийт хүүхдийн тоо	Жинлэсэн хүүхдийн тоо	Туранхай	Тураалтай	Өсөлтийн хоцрогдолтой	Аминдэм уусса	Даминдэм ууссан	Олон найрлагат б тэжээл
1 Дэлгэрцогт	150	10				10	10	
2 Дэрэн	206	107				45	22	
3 Говь-Угтаал	74	51				49	6	
4 Цагаандэлгэр	95	37					10	
5 Баянжаргалан	107	25						
6 Өндөршил	117	63				59	4	2
7 Гурвансайхан	180	93				82	26	
8 Өлзийт	150	31				21		
9 Хулд	236	33				19	18	
10 Луус	133	42				31	15	
11 Дэлгэрхангай	148	53					53	
12 Сайхан-Овоо	128	38				23	11	
13 Эрдэнэдалай	489	168				150	11	
14 Адаацаг	246	128				118	47	
15 Сайнцагаан	522	267				225	195	
16 Боржигонмандал	387	350				3	111	
17 Өлзийтмандал	680	466				134	229	7
Аймгийн дүн	4048	1962	0	0	0	969	768	9

2024 оны 12 сарын 01-ний байдлаар 317 жирэмсэн эмэгтэй хяналтанд байгаа бөгөөд шинээр хяналтанд авсан 490 жирэмсэн эмэгтэйчүүдээс 96.7 хувь нь эхний 3 сартайд, 2.9 хувь нь 4-6 сартайдаа, 0.4 хувь нь 7 ба түүнээс дээш сартайдаа хяналтанд хамрагдсан байна. Шинээр хяналтанд авсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдээс 96,3% нь цусны шинжилгээнд хамрагдаж, 0.2 хувь нь цус багадалттай байна.

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн шинжилгээнд хамрагдалт										
/2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/										
Сумдын нэрс		2024 онд хяналтанд шинээр а жирэмсний тоо	Трикомонад илрүүлэх шинжи хамрагдсан хүний тоо	Үүнээс: аэраг	Загхүйтэн илрүүлэх шинжилг хамрагдсан хүний тоо	Үүнээс: аэраг	Тэмбүү илрүүлэх шинжилгээнд х хүний тоо	Үүнээс: аэраг	ХДХВ/ДОХ илрүүлэх шинжилг хамрагдсан хүний тоо	Үүнээс: аэраг
1	Дэлгэрцогт	9	9		9		9		9	
2	Дэрэн	17	12		12		17		17	
3	Говь-Угтаал	14	14		14		14		14	
4	Цагаандэлгэр	4					3		3	
5	Баянжаргалан	7	1		1		7	1	7	
6	Өндөршил	13	13		13		13		13	
7	Гурвансайхан	20	20		20		20		20	
8	Өлзийт	5	5		5		5		5	
9	Хулд	8	8		8		8		8	
10	Луус	12	12		12		12		12	
11	Дэлгэрхангай	13	13		13		13		13	
12	Сайхан-Овоо	12	12		12		12		12	
13	Эрдэнэдалай	56	56				56		56	
14	Адаацаг	36	36		36		36		36	
15	Сайнцагаан	91	91		91		91		91	
16	Боржигонмандал	51	50		50		50		50	
17	Өлзийтмандал	122	122		122		122		122	
	Аймгийн дүн	490	474	0	418	0	488	1	488	0

Хөхний хорт хавдрын илрүүлэг үзлэгийн мэдээ				
/2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/				
Сумдын нэрс		Хөхний илрүүлэг үз хамрагдах эмэгтэйчү тоо	Хөхний илрүүлэг үз хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн тоо	Хамрагдалтын хувь
1	<i>Адаацаг</i>	404	404	100.0
2	<i>Баянжаргалан</i>	184	133	72.3
3	<i>Боржигонмандал</i>	723	162	22.4
4	<i>Говь-Угтаал</i>	230	230	100.0
5	<i>Гурвансайхан</i>	274	274	100.0
6	<i>Дэрэн</i>	347	347	100.0
7	<i>Дэлгэрхангай</i>	400	400	100.0
8	<i>Дэлгэрцогт</i>	393	122	31.0
9	<i>Луус</i>	336	336	100.0
10	<i>Өлзийт</i>	403	142	35.2
11	<i>Өндөршил</i>	232	238	102.6
12	<i>Өлзийтмандал</i>	1171	776	66.3
13	<i>Хулд</i>	380	380	100.0
14	<i>Цагаандэлгэр</i>	159	159	100.0
15	<i>Сайнцагаан</i>	1038	1038	100.0
16	<i>Сайхан-Овоо</i>	400	238	59.5
17	<i>Эрдэнэдалай</i>	970	624	64.3
Аймгийн дүн		8044	6003	74.6

Умайн хүзүүний хорт хавдрын илрүүлэг үзлэгийн мэдээ					
/2024 оны эхний 11 сарын байдлаар/					
Сумдын нэрс	УХХ-ын илрүүлэг үз хамрагдах зорилго бүлгийн эмэгтэйчүү Тоо	УХХ-ын илрүүлэг үз хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн тоо	Хамрагдалтын хувь	Давтан ПАП	
1	Адаацаг	131	122	93.1	
2	Баянжаргалан	75	61	81.3	
3	Боржигонмандал	207	91	44.0	
4	Говь-Угтаал	85	63	74.1	
5	Гурвансайхан	120	120	100.0	
6	Дэрэн	86	86	100.0	
7	Дэлгэрхангай	116	106	91.4	
8	Дэлгэрцогт	45	36	80.0	
9	Луус	106	111	104.7	
10	Өлзийт	142	84	59.2	
11	Өндөршил	74	74	100.0	
12	Өлзийтмандал	258	177	68.6	
13	Хулд	125	98	78.4	
14	Цагаандэлгэр	48	30	62.5	
15	Сайнцагаан	255	248	97.3	
16	Сайхан-Овоо	109	62	56.9	
17	Эрдэнэдалай	319	201	63.0	
	Аймгийн дүн	2301	1770	76.9	0

Халдварт өвчин

Агаарын өвчтөнүүдийн 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар 272 өвчтөнд 10 000 хүн амд 58.3 өвчтөний хувьтай 139 тохиолдол буюу 28.5 промилиор буурсан. /2023 оны эхний 11 сард 411 тохиолдол 10 000 хүн амд 86.8/

Өвчтөнд өвчтөнүүдийн хувьтай үзүүлэлт:

Амьсгалын замын халдвар- 54.9%, БЗДХӨ – 30.5%, Гэдэсний халдвар- 2.2, Сүрьеэ – 7.7%, Вируст гепатит-0.7%, зоонозын болон амьтнаас хүнд халдварладаг халдвар- 2.9% , бусад өвчлөл -1.1%-ийг тус тус эзэлж байна.

Бүртгэгдсэн бүх халдварт өвчин 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар

Сумдын нэрс	Бүртгэгдсэн бүх халдварт өвчин						Кампань болон бусад үйлчилгээний үйлчилгээний өвчин	B01 Салхинцэгэ Magicelle/				Нас баралт
	Өвчлөл		10 000 хүн амд		10 000 хүн амд			Өвчлөл		10 000 хүн амд		
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд		2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	
1 Дэлгэрцогт	7	5	43.3	32.6	0	0	1	0.0	6.5	0	0	
2 Дэрэн	7	9	32.7	42.6			1	7	4.7	33.1	0	
3 Говь-Уствал	9	2	60.7	14.0			2	2	13.5	14.0	0	
4 Цэвгэндэлгэр	3	13	29.7	131.6			13	0.0	131.6	0	0	
5 Баянжаргалан	2	5	15.3	39.4			2	4	15.3	31.5	0	
6 Өндөршил	3	5	20.9	35.1			4	4	0.0	28.1	0	
7 Гурвансайхан	9	13	42.1	62.6			4	7	18.7	33.7	0	
8 Өлзийт	37	3	158.9	13.4			27		116.0	0.0	0	
9 Хүлд	7	5	29.9	22.3			1	1	0.0	4.5	0	
10 Луус	5	8	26.3	43.4			1	3	5.3	16.3	0	
11 Дэлгэрхангай	5	3	22.2	13.7			1	1	0.0	4.6	0	
12 Сайхан-Овоо	7	1	32.5	4.8			2	2	9.3	0.0	0	
13 Эрдэнэдалай	9	6	15.3	10.5			1	1	1.7	1.7	0	
14 Абаацаг	41	4	148.0	15.0			9	9	32.5	0.0	0	
15 Сайнцагаан	260	190	156.7	112.9			96	90	57.9	53.5	0	
16 Нэгдсэн эмнэлэг					0						0	
Аймгийн дүн	411	272	86.8	58.3	0	0	145	134	30.6	28.7	0	

Халдварт өвчин 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар

Сумдын нэрс	A15-A19 Сурьез /Tuberculosis/				A59 Трихомониаз /Trichomoniasis/			
	Өвчлөл		10 000 хун амд		Өвчлөл		10 000 хун амд	
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд
1 Дэлгэрцогт	1		6.2		0		0	
2 Дэрэн					0	1		4.7
3 Говь-Угтаал					0			0
4 Цагаандэлгэр					0			0
5 Баянжаргалан					0			0
6 Өндөршил					0			0
7 Гурвансайхан		2		9.6	0	1	4.7	0
8 Өлзийт		1		4.5	0	1	4.3	0
9 Хулд		1		4.5	0			0
10 Луус					0	1	5.3	0
11 Дэлгэрхангай	1		4.4		0			0
12 Сайхан-Овоо		1		4.8	0	2	9.3	0
13 Эрдэнэдалай		1		1.7	0	5	8.5	0
14 Адагцаг	2	3	7.2	11.2	0			0
15 Нэгдсэн эмнэлэг					0			0
16 Сэйнцагаан	5	12	3.0	7.1	0	17	10.2	9.5
Аймгийн дүн	9	21	1.9	4.5	0	27	5.7	3.9

Халдварт өвчин 2024 оны 11 сарын байдлаар

Сумдын нэрс	А50 - А53 Тэмбүү /Suphiiis/				А54 Гонококк халдвар /Gonococcal infection/				Нас баралт	
	Өвчлөл		10 000 хүн амд		Өвчлөл		10 000 хүн амд			
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд		
1 Дэлгэрцогт	2		12.4		0	1	2	6.2	13.0	0
2 Дэрэн			0		0	2		9.3		0
3 Говь-Угтаал			0.0		0					0
4 Цагаандэлгэр			0.0		0					0
5 Баянжаргалан			0		0					0
6 Өндөршил		1	0.0	7.0	0					0
7 Гурвансайхан		3	0.0	14.5	0	2		9.4		0
8 Өлзийт		2	0.0	8.9	0	1	1	4.3	4.5	0
9 Хүлд	1	1	4.3	4.5	0	2		8.5		0
10 Луус	1	1	5.3	5.4	0		2	0.0	10.9	0
11 Дэлгэрхангай	2	1	8.9	4.6	0		1		4.6	0
12 Сайхан-Овоо			0.0		0					0
13 Эрдэнэдалай	1	2	1.7	3.5	0	2	1	3.4	1.7	0
14 Адагцаг	1		3.6		0		1	0.0	3.7	0
15 Сайнцагаан	26	21	15.7	12.5	0	25	25	15.1	14.9	0
16 Нэгдсэн эмнэлэг					0					0
Аймгийн дүн	34	32	7.2	6.9	0	35	33	7.4	7.1	0

Халдварт өвчин 2024 оны 11 сарын байдлаар

Сумдын нэрс	B26 Гахай хавдар /Mumps/				B08.4 Гар, хөл амны өвчин /Hand, food and mouth disease/				
	Өвчлөл		10 000 хүн амд		Өвчлөл		10 000 хүн амд		
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	
1 Дэлгэрцогт						1		6.5	0
2 Дэрэн						1	4.7	0	0
3 Говь-Угтаал						5	33.7	0	0
4 Цагаанбэлээр								0	0
5 Баянжаргалан						1		7.9	0
6 Өндөршил								0	0
7 Гурвансайхан	1		4.7		1			4.8	0
8 Өлзийт								0	0
9 Хулд								0	0
10 Луус								0	0
11 Дэлгэрхангай								0	0
12 Сайхан-Овоо								0	0
13 Эрдэнэдалай								0	0
14 Адаацаг					2		7.2	0	0
15 Сайнцагаан	1	2	0.6	1.2	11	10	6.6	5.9	0
16 Нэгдсэн эмнэлэг									0
Аймгийн дүн	2	2	0.4	0.4	0	19	4.0	2.8	0

Халдеарт өвчин 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар									
Сумдын нэрс	A23 Брюцеллёз /Brucellosis/				A03 Цусан суулга /Shigellosis/				Нэс баралт
	Өвчлөл		10 000 хүн амд		Өвчлөл		10 000 хүн амд		
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	
1 Дэлгэрцогт		1		6.5	0				
2 Дэрэн					0				
3 Говь-Угтаал					0				
4 Цэвгэндэлээр					0				
5 Баянжаргалан					0				
6 Өндөршил					0				
7 Гурвансайхан					0				
8 Өлзийт					0				
9 Хулд					0				
10 Луус					0				
11 Дэлгэрхангай					0				
12 Сайхан-Овоо					0				
13 Эрдэнэдалай					0				
14 Адагцаг					0	2	6	7.2	22.5
15 Сайнцагаан	1	5	0.6	3.0	0				
16 Нэгдсэн эмнэлэг					0				
Аймгийн дүн	1	6	0.2	1.3	0	2	6	0.4	1.3

Халдварт өвчин 2024 оны эхний 7 сарын байдлаар

Сумдын нэрс	А38 Улаан эсэргэнэ /Scarlet fever/				А77 Хачигт рикеттсиоз /Tick-borne rickettsioses/				Нэс баралт
	Өвчлөл		10 000 хун амд		Өвчлөл		10 000 хун амд		
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	
1 Дэлгэрцогт			0.0						0
2 Дэрэн			0.0			1		4.7	0
3 Говь-Угтаал			0.0					0.0	0
4 Цагаандэлгэр			0.0					0.0	0
5 Баянжаргалан			0.0					0.0	0
6 Өндөршил			0.0					0.0	0
7 Гурвансайхан			0.0					0.0	0
8 Өлзийт			0.0					0.0	0
9 Хулд			0.0					0.0	0
10 Луус			0.0					0.0	0
11 Дэлгэрхангай			0.0					0.0	0
12 Сайхан-Овоо			0.0					0.0	0
13 Эрдэнэдалай			0.0			1		1.7	0
14 Абгацаг			0.0					0.0	0
15 Сайнцагаан	2		1.2					0.0	0
16 Нэгдсэн эмнэлэг									0
Аймгийн дүн	2	0	0.4	0.0	0	2	0.0	0.0	0

Халдварт өвчин 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар										
Сумдын нэрс	B97.2 Коронавируст халдвар (Coronavirus disease)				B15-B19 Вируст гепатит /Viral hepatitis/				Нас баралт	
	Өвчлөл		10 000 хун амд		Өвчлөл		10 000 хун амд			
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд		
1 Дэлгэрцогт	3		24.7							0
2 Дэрэн	2		9.3							0
3 Говь-Угтавал	2		13.5							0
4 Цэвгэндэлгэр	3		29.7							0
5 Баянжаргалан			0.0							0
6 Өндөршил	3		20.9							0
7 Гурвансайхан			0.0							0
8 Өлзийт	8		34.4							0
9 Хулд	5		21.3							0
10 Луус	2		10.5							0
11 Дэлгэрхангай	2		8.9							0
12 Сайхан-Огоо	2		9.3							0
13 Эрдэнэдалай			0.0							0
14 Адаацаг	25		90.3							0
15 Сайнцагаан	64		38.6					2	2	1.2
16 Нээдсэн эмнэлэг										0
Аймгийн дүн	121	0	25.5	0.0	0	2	0.4	2	0.4	0

Халдварт өвчин 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар

Сумдын нэрс	A46 Ёлом /Erysipelae/				Нас баралт				Нас баралт					
	Өбчлэл		10 000 хүн амд		Өбчлэл		10 000 хүн амд		Өбчлэл		10 000 хүн амд			
	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд	2023 онд	2024 онд		
1 Дэлгэрцогт													0	0
2 Дэрэн	1		4.7										0	0
3 Говь-Угтаал													0	0
4 Цагаандэлэр													0	0
5 Баянжаргаалан													0	0
6 Өндөршил													0	0
7 Гурвансайхан													0	0
8 Өлзийт													0	0
9 Хулд		2		8.9									0	0
10 Луус													0	0
11 Дэлгэрхангай													0	0
12 Сайхан-Овоо													0	0
13 Эрдэнэдалай													0	0
14 Адаацаг													0	0
15 Сайнцагаан	1	1	0.6	0.6									0	0
16 Нэгдсэн эмнэлэг													0	0
Аймгийн дүн	2	3	0.4	0.6	0	0	0.0	0.0	0	0	0.0	0.0	0	0

Дундговь аймаг Эрт илрүүлэг үзэлийн хамрагдалтын хувь, сумдаар /2024.11.30/

№	Сумд	0-5 насны хүүхэд хамрагдсан ал зохих	0-5 насны хүүхэд хамрагдсан	Хамрагдалтын хувь	6-17 насны хүүхэд хамрагдсан ал зохих	6-17 насны хүүхэд хамрагдсан	Хамрагдалтын хувь	18-аас дээш насны хамрагдсан	18-аас дээш насны хамрагдсан	Хамрагдалтын хувь	Нийт хүн амын тоо	Нийт эрт илрүүлэг үзэлт хамрагдсан	Хамрагдалтын хувь
1	Адаацаг сум	377	270	71.6	575	518	90.1	1794	531	29.6	2746	1319	48.0
2	Баянжаргалан сум	177	121	68.4	294	151	51.4	819	82	10.0	1290	354	27.4
3	Говь-Угтаал сум	165	146	88.5	301	368	122.3	992	216	21.8	1458	730	50.1
4	Гурвансайхан сум	246	229	93.1	422	468	110.9	1456	423	29.1	2124	1120	52.7
5	Дэлгэрхангай сум	313	183	58.5	474	385	81.2	1438	337	23.4	2225	905	40.7
6	Дэлгэрцогт сум	184	133	72.3	315	189	60.0	1074	317	29.5	1573	639	40.6
7	Дэрэн сум	290	240	82.8	466	273	58.6	1382	408	29.5	2138	921	43.1
8	Луус сум	208	143	68.8	376	178	47.3	1281	437	34.1	1865	758	40.6
9	Өлзийт сум	242	118	48.8	431	188	43.6	1601	367	22.9	2274	673	29.6
10	Өндөршил сум	174	208	119.5	283	310	109.5	977	330	33.8	1434	848	59.1
11	Сайнцагаан сум	2442	1692	69.3	3963	3648	92.1	10387	4249	40.9	16792	9589	57.1
12	Сайхан-Овоо сум	260	93	35.8	449	225	50.1	1422	257	18.1	2131	575	27.0
13	Хулд сум	276	236	85.5	444	253	57.0	1585	485	30.6	2305	974	42.3
14	Цагаандэлгэр сум	124	69	55.6	205	113	55.1	666	77	11.6	995	259	26.0
15	Эрдэнэдалай сум	805	590	73.3	1340	1179	88.0	3704	733	19.8	5849	2502	42.8
	Харьялалын бус								151			107	
	Нийт	6283	4471	71.2	10338	8446	81.7	30578	9400	30.7	47199	22273	47.2

ТОМУУ, ТОМУУ ТӨСТ ӨВЧНӨӨС СЭРГИЙЛЭХ ЭНГИЙН 4 АРГА

**АМНЫ ХААЛТ
ЗҮҮХ НЬ
ТОМУУГААС 80%
ХАМГААЛНА!**

**ХАНИАЖ,
НАЙТААХ ҮЕДЭЭ
АМНЫ ЦААС
ХЭРЭГЛЭХ**

**ТОХОЙН ХЭСГЭЭР
АМ, ХАМРАА
ДАРЖ ХАНИАЖ,
НАЙТААХ**

**ГАРАА
ТОГТМОЛ
УГААХ**

ТОМУУ, ТОМУУ ТӨСТ ӨВЧИН

БАГА НАСНЫ ХҮҮХЭД,
ӨНДӨР НАСТАН,
АРХАГ ХУУЧ ӨВЧТЭЙ ХҮН,

ЖИРЭМСЭН ЭМЭГТЭЙЧҮҮД
ИЛҮҮ ХҮНД ТУСАХ
ЭРСДЭЛТЭЙ.

**ТОМУУ, ТОМУУ ТӨСТ
ӨВЧНӨӨС СЭРГИЙЛЬЕ!**

**ГАРАА САЙТАР
САВАНДАЖ УГААГААРЙ!**

**СПИРТЭН СУУРЬТАЙ
ГАР ХАЛДВАРГҮЙЖҮҮЛЭГЧ
ХЭРЭГЛЭЭРЭЙ!**

